

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

1892107_RegNr_e3K-3-172-687/2020

<http://www.infolex.lt/tp/1892107>

Civilinė byla Nr. e3K-3-172-687/2020

Teisminio proceso Nr. 2-55-3-00147-2018-8

Procesinio sprendimo kategorija 7.10

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. birželio 10 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės, Janinos Januškienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir Vinco Versecko,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal kreditoriaus R. B. kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. lapkričio 28 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal bankrutavusios uždarosios akcinės bendrovės „Europa Group“ kreditoriaus R. B. skundą dėl kreditorių susirinkimo nutarimų panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama **dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių kreditorių susirinkimo nutarimų panaikinimą, aiškinimo ir taikymo.**

2. Kreditorius R. B. kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti BUAB „Europa Group“ 2019 m. birželio 6 d. kreditorių susirinkimo nutarimus, priimtus aštuntuoju ir vienuoliktuoju darbotvarkės klausimais.

3. Pažymėjo, jog Vilniaus apygardos teismo 2018 m. spalio 30 d. nutartimi UAB „Europa Group“ iškelta bankroto byla, administratoriumi paskirtas V. J.. 2019 m. birželio 6 d. vykusiame pirmajame BUAB „Europa Group“ kreditorių susirinkime aštuntuoju darbotvarkės klausimu buvo patvirtinta bankroto administratoriaus pateikta informacijos teikimo apie bankroto bylos eigą tvarka (toliau – ir Informacijos teikimo tvarka), ją papildant tekstu „kreditorių susirinkimo pirmininkas medžiagą gauna nemokamai“; vienuoliktuoju darbotvarkės klausimu buvo nuspręsta tęsti BUAB „Europa Group“ ūkinę komercinę veiklą, už šios veiklos vykdymą mokėti bankroto administratoriui mėnesinį 1500 Eur atlyginimą, o kreipiantis į teismą dėl įmonės pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto, įpareigoti bankroto administratorių kartu teismui pateikti prašymą leisti vykdyti jau sudarytas įmonei nuosavybės teise priklausančių prekių ženklų naudojimo sutartis iki šio turto realizavimo Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) nustatyta tvarka.

4. Pažymėjo, jog šie ginčijami nutarimai ne tik pažeidžia ĮBĮ nuostatas, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.5 straipsnyje įtvirtintus bendruosius sąžiningumo, protingumo bei proporcingumo principus, bet ir buvo priimti siekiant užkirsti kelią kreditoriams dalyvauti bankroto procese bei imtis aktyvių teisėtų veiksmų savo teisėms ir teisėtiems interesams ginti.

5. Informacijos teikimo tvarka faktiškai riboja kreditorių galimybes gauti informaciją apie bankrutuojančią įmonę. Tvarka riboja kreditorių teises susipažinti su informacija apie įmonės iki bankroto bylos pradžios vykdytą veiklą ir su ta veikla susijusios apskaitos dokumentais. Tvarkoje yra nustatyti nepagrįstai dideli įkainiai už informacijos pateikimą, patvirtinta vieno kopijuoto lapo egzemplioriaus kaina (0,50 Eur už vieną lapą) yra neprotinga, daugiau nei šešis kartus viršijanti dokumentų kopijavimo paslaugas teikiančių įmonių įkainius, be to, dokumentų skenavimas apskritai neturėtų būti apmokestinamas, nes dėl jo bankroto administratorius nepatiria papildomų išlaidų. Patvirtinta vaizdo ir (ar) garso medžiagos įrašymo kaina (25 Eur už įrašymą) yra nepagrįstai apmokestinama, nes vaizdo ir (ar) garso medžiagos įrašymas yra techninis darbas, už kurį bankroto administratorius gauna atlyginimą. Mokestis už bankroto administratoriaus ar jo darbuotojo darbą ieškant, kopijuojant, išsiunčiant kreditoriaus prašomus dokumentus ar įrašant prašomą informaciją yra įskaičiuotas į bankroto administratoriui mokamą atlyginimą, todėl nėra pagrindo reikalauti papildomo atlygio už informacijos pateikimą. Argumentuojama, jog į tvarką nepagrįstai įtraukti įkainiai už bankroto administratoriaus darbo laiką bei darbo vietos nuomos valandą.

6. Pažymėjo, jog vienuoliktuoju darbotvarkės klausimu priimtas nutarimas pažeidžia kreditorių teises, nes sudaro sąlygas bankroto administratoriui gauti papildomą atlyginimą, realiai nevykdant ūkinės komercinės veiklos. Iki BUAB „Europa Group“ bankroto bylos iškėlimo sudarytų franšizės sutarčių tolesnis vykdymas (jų nenutraukimas) negali būti laikomas ūkine komercine veikla, už kurią bankroto administratoriui būtų mokamas papildomas atlyginimas. Siekiant gauti pajamų iš franšizės sutarčių bankroto administratoriui nereikia vykdyti ūkinės komercinės veiklos, užtenka tik

nenutraukti BUAB „Europa Group“ iki bankroto bylos iškelimo užmegztų santykių ir sudarytų sutarčių. Franšizės sutarčių vykdymas yra įprastinė bankroto administratoriaus veikla (turto administravimas ir pajamų iš jo gavimas). Jeigu franšizės sutarčių nenutraukimas bus laikomas ūkinės komercinės veiklos vykdymu, bankroto administratoriaus atlyginimas išaugs 1500 Eur per mėnesį suma.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Vilniaus apygardos teismas 2019 m. spalio 3 d. nutartimi skundą tenkino iš dalies ir panaikino BUAB „Europa Group“ 2019 m. birželio 6 d. vykusiame pirmajame kreditorių susirinkime aštuntoju darbotvarkės klausimu priimto nutarimo dalį – šiuo nutarimu patvirtintos Informacijos teikimo tvarkos 7 punkte įtvirtintą už kiekvieną kreditorių atliekamam patikrinimui skirtą darbo valandą nustatytą užmokestį (40 Eur) ir mokestį už kiekvieną kreditorių patikrinimui skirtos darbo vietos nuomos valandą (90 Eur).

8. Teismas konstatavo, kad Informacijos teikimo tvarka ta dalimi, kuria apibrėžiama konkrečios teiktinos informacijos apimtis, neriboja kreditorių galimybės gauti informaciją apie bankrutavusią įmonę. Teismas pažymėjo, kad atskiram kreditoriui ar kreditorių grupei, siekiantiems ginčyti įmonės sudarytus sandorius, kreipiantis į teismą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu ir kreditorių susirinkimo priimtų nutarimų (ĮBĮ 21 straipsnio 1 dalies 3 punktas), informacijos apie įmonę ir įmonės dokumentų teikimo tvarka reglamentuojama ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje.

9. Teismo vertinimu, ginčijamu nutarimu nustatytas skenuoto ar kopijuoto lapo egzemplioriaus įkainis (0,50 Eur) bei vaizdo ir (ar) garso medžiagos įrašymo įkainis (25 Eur už įrašymą) nelaikytini neadekvačiais, be to, atitinkamiems įkainių dydžiams pritarė beveik visi kreditorių susirinkime dalyvavę kreditoriai. Teismas pažymėjo, jog nėra pagrindo kitaip vertinti nurodytas aplinkybes, net ir atsižvelgiant į byloje pateiktus įrodymus, kad ginčijami įkainiai yra šešis kartus didesni už dokumentų kopijavimo paslaugas teikiančių įmonių įkainius. Bankroto administratorius pagrįstai pažymėjo, jog jis nėra dokumentų kopijavimo paslaugas teikiantis asmuo, todėl nėra pagrindo spręsti dėl nustatytų įkainių pagrįstumo, lyginant šiuos įkainius su kopijavimo paslaugas teikiančių įmonių įkainiais.

10. Teismas, pasisakydamas dėl Informacijos teikimo tvarkos 7 punkto, pažymėjo, kad ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog už kreditorių patikrinimui skirtą darbo laiką ir dokumentų kopijų pateikimą administratorius gali pareikalauti iš patikrinimą atliekančių kreditorių pagrįsto dydžio atlyginimo. Atsižvelgdamas į tai, teismas laikė, kad kreditorius nepagrįstai teigia, jog šis papildomas bankroto administratoriaus darbas apskritai neturėtų būti apmokestinamas. Bankroto administratorius nepateikė kriterijų, kuriais vadovaujantis nustatytas būtent 40 Eur užmokestis už kiekvieną kreditorių atliekamam patikrinimui skirtą darbo valandą, nepateikė įrodymų, patvirtinančių, kad nuomos mokestis už vieną patalpų nuomos valandą yra 90 Eur. Taigi teismas neturėjo galimybės spręsti dėl šių įkainių pagrįstumo ir atitinkamai šią nutarimo dalį panaikino.

11. Teismas pažymėjo, jog ginčijamu nutarimu, priimtu darbotvarkės vienuoliktuoju klausimu, priešingai nei teigia kreditorius, nebuvo sprendžiamas bankroto administratoriui skirtino papildomo atlyginimo klausimas. Teismas sprendė, jog skunde išdėstyti argumentai dėl didesnio bankroto administratoriaus atlyginimo patvirtinimo ginčijamu nutarimu atmetini kaip nepagrįsti. Šiuo atveju ginčas dėl to, ar ginčijamo nutarimo priėmimo momentu egzistavo pagrindai užtikrinti ūkinės komercinės veiklos tęstinumą, yra išspręstas. Vilniaus apygardos teismas 2019 m. liepos 1 d.

nutartimi tenkino bankroto administratoriaus prašymą dėl leidimo vykdyti ūkinę komercinę veiklą, todėl nebuvo teisinio pagrindo spręsti, kad ginčijamas nutarimas yra neteisėtas ar juo siekiama pasipelnyti įmonės kreditorių sąskaita.

12. Lietuvos apeliacinis teismas, išnagrinėjęs kreditoriaus R. B. atskirąjį skundą, 2019 m. lapkričio 28 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2019 m. spalio 3 d. nutartį paliko nepakeistą.

13. Apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas dėl kreditorių susirinkimo nutarimo, priimto darbotvarkės aštuntuoju klausimu, nurodė, jog susipažinti su iki bankroto bylos iškėlimo sudarytais įmonės dokumentais ir atlikti jų patikrinimą turi teisę tik kreditorius (kreditorių grupė), kuris atitinka ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje nurodytus kriterijus, ir dėl leidimo jam susipažinti su tokia informacija išdavimo sprendžia ne kreditorių susirinkimas, o bankroto bylą nagrinėjantis teismas. Tuo tarpu informaciją apie bankroto bylos eigą kreditorių susirinkime nustatyta tvarka turi teisę gauti visi teismo patvirtinti įmonės kreditoriai (ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 2 punktas).

14. Kreditorių susirinkimo nutarimo aštuntuoju darbotvarkės klausimu buvo sprendžiamas kreditorių informavimo apie bankroto eigą tvarkos nustatymo klausimas pagal ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 2 punktą. Įvertinęs patvirtintą tvarką, teismas nesutiko su teiginiais, jog ji pažeidžia kreditorių teises susipažinti su informacija apie BUAB „Europa Group“ iki bankroto bylos pradžios vykdytą veiklą, su apskaitos ir kitais dokumentais. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, teisės kreditoriams susipažinti su įmonės dokumentais, sudarytais iki bankroto bylos iškėlimo įmonei, įgyvendinimo sąlygos ir tvarka yra įtvirtinta ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje ir tokios tvarkos nustatymo klausimo kreditorių susirinkimas skundžiamu nutarimu nesprendė.

15. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, jog ginčijamu nutarimu nustatytas skenuoto ar kopijuoto lapo egzemplioriaus įkainis (0,50 Eur) bei vaizdo ir (ar) garso medžiagos įrašymo įkainis (25 Eur už įrašymą) nelaikytini akivaizdžiai neadekvačiais, be to, atitinkamiems įkainių dydžiams pritarė beveik visi kreditorių susirinkime dalyvavę kreditoriai. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, administratoriaus darbas, teikiant kreditoriams informaciją, nelaikytinas vien dokumentų skenavimu ir kopijavimu, tačiau apima ir atitinkamų dokumentų suradimą, atrinkimą bei jų pateikimą kreditoriams, o tai padidina įprastas administratoriaus darbo ir laiko sąnaudas. Apeliacinės instancijos teismas vertino, jog administratoriaus darbas, teikiant kreditoriams su bankroto procedūrų eiga susijusią informaciją, ir už tokį darbą nustatomas atlyginimas negali būti vertinami pagal kopijavimo paslaugas teikiančių subjektų veiklą ir jų taikomus įkainius. Apeliacinės instancijos teismas taip pat nurodė, jog ĮBĮ nėra reglamentuota, kokie įkainių dydžiai turi būti taikomi už informacijos teikimą, todėl kiekvienas administratorius, atsižvelgdamas į savo darbo specifiką, samdomų darbuotojų skaičių, administruojamų įmonių kiekį, turi teisę siūlyti kreditoriams, bankroto administratoriaus vertinimu, teisingus įkainių dydžius, o kreditoriai turi teisę pritariti arba nepritarti siūlomiems įkainių dydžiams.

16. Aplinkybė, kad ginčijamu kreditorių susirinkimo nutarimu nustatytiems įkainiams pritarė ne dauguma kreditorių, tačiau ginčijamas nutarimas buvo priimtas už jį balsavus iš esmės tik vienas susirinkime dalyvavusių kreditorių – AB „Swedbank“, kuriam informacija bus teikiama nemokamai, taip pat nesudarė pagrindo konstatuoti ginčijamo nutarimo neteisėtumo. Apeliacinės instancijos teismas vertino, jog visi kreditoriai turi vienodas teises, taip pat ir dalyvauti bei balsuoti kreditorių susirinkime. Kreditorė AB „Swedbank“ turi suinteresuotumą dėl kreditorių susirinkime nagrinėtų klausimų, todėl turėjo teisę dalyvauti jų svarstyje, pateikti savo pasiūlymą ir už jį balsuoti. Įrodymų, patvirtinančių, kad AB „Swedbank“ piktnaudžiavo savo kaip kreditorės teisėmis ar veikė prieš bankrutuojančios įmonės ir kitų kreditorių interesus, nebuvo pateikta.

17. Apeliacinės instancijos teismas dėl kreditorių susirinkimo nutarimo, priimto vienuoliktuoju darbotvarkės klausimu, nurodė, jog iki bankroto bylos iškėlimo atsakovė turėjo sudariusi franšizės sutartis su UAB „Jungtinis turto centras“, UAB „Druskų miestas“, UAB „Aderas“, UAB „Transmedos valda“ ir „SRL Europa group“. Bankroto administratorius, įvertinęs bankrutuojančios įmonės galimybes franšizės gavėjams teikti tik informacinių technologijų paslaugas ir teisės naudotis prekių ženklais paslaugas, dar iki ginčijamo kreditorių susirinkimo nutarimo priėmimo sudarė naujas franšizės sutartis su UAB „Jungtinis turto centras“, UAB „Druskų miestas“, UAB „Transmedos valda“ ir „SRL Europa group“. Iš administratoriaus pateiktų duomenų buvo nustatyta, kad atsakovė sudarytomis franšizės sutartimis teikia sutartyje nurodytas paslaugas ir iš šios veiklos gauna pelną, todėl apeliacinės instancijos teismas nepritarė vertinimui, jog atsakovės sudarytų franšizės sutarčių vykdymas nelaikytinas ūkine komercine veikla. Šiuo atveju nebuvo ginčijama ta aplinkybė, jog atsakovės sudarytų franšizės sutarčių vykdymas yra įmonei naudingas ir mažina įmonės nuostolius. Be to, Vilniaus apygardos teismas įsiteisėjusia 2019 m. liepos 1 d. nutartimi leido BUAB „Europa Group“ bankroto byloje vykdyti jau sudarytas BUAB „Europa Group“ nuosavybės teise priklausančių prekių ženklų naudojimo sutartis iki šio turto realizavimo ĮBĮ nustatyta tvarka, todėl klausimas dėl šių sutarčių tolesnio vykdymo buvo išspręstas įsiteisėjusia teismo nutartimi ir nebuvo pagrindo jį svarstyti pakartotinai.

18. Apeliacinės instancijos teismas taip pat pažymėjo, kad skundžiamu nutarimu nebuvo spręstas bankroto administratoriaus atlyginimo dydžio nustatymo klausimas, todėl argumentai dėl bankroto administratoriaus atlyginimo yra nesusiję su nagrinėjamu ginču.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

19. Kreditorius R. B. kasaciniu skundu prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. lapkričio 28 d. nutarties, Vilniaus apygardos teismo 2019 m. spalio 3 d. nutarties dalis, kuriomis atmesti jo reikalavimai; panaikinti ginčijamus kreditorių susirinkimo nutarimus; atmesti prašymą dėl priteistų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo; priteisti kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

19.1. Informacijos teikimo tvarkoje nepagrįstai apribota informacijos teikimo apimtis. Kreditoriams be atskiro teismo leidimo leidžiama susipažinti tik su baigtiniu sąrašu dokumentų, tačiau ribojama galimybė susipažinti su informacija apie įmonės iki bankroto bylos pradžios vykdytą veiklą, sandorius ir su ta veikla susijusios apskaitos bei kitais dokumentais (ĮBĮ 11 straipsnio 5 dalies 15 punktas, 21 straipsnio 2 dalies 2 punktas). Teisė susipažinti su bankrutuojančios įmonės dokumentais, atsiradusiais tiek iki bankroto bylos iškėlimo įmonei, tiek po bankroto bylos iškėlimo įmonei, yra viena pagrindinių kreditorių teisių, sudarančių sąlygas kreditoriams veiksmingai ginti savo teises ir teisėtus interesus bankroto procese, pavyzdžiui, ginčyti įmonės sudarytus sandorius, kreiptis dėl bankroto pripažinimo tyčiniu ir pan. ĮBĮ nepateikia vertinimo, kokia informacija laikytina informacija apie įmonės bankroto eigą, tačiau esminiai tokios informacijos kriterijai suformuluoti teismų praktikoje. Nagrinėjamoje byloje teismų vertinimai dėl informacijos apie bylos eigą apimties yra nesuderinami su teismų praktikoje išplėtotais kriterijais, pagal kuriuos į informaciją apie bylos eigą patenka tiek informacija apie bankroto procedūras, tiek ir informacija apie iki bankroto bylos iškėlimo vykdytą veiklą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-488/2011). Tokios pozicijos laikosi ir Lietuvos apeliacinis teismas (Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. spalio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1428-330/2018; 2019 m. vasario 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-225-450/2019).

19.2. Teismai nepagrįstai vertino, jog informaciją apie bankroto bylos eigą kreditorių susirinkime nustatyta tvarka turi teisę gauti visi teismo patvirtinti įmonės kreditoriai (ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 2 punktą), o susipažinti su iki bankroto bylos iškėlimo sudarytais įmonės dokumentais ir atlikti jų patikrinimą turi teisę tik kreditorius (kreditorių grupė), kuris atitinka ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje nurodytus kriterijus, ir dėl leidimo jam susipažinti su tokia informacija išdavimo sprendžia ne kreditorių susirinkimas, o bankroto bylą nagrinėjantis teismas. Tokio reguliavimo aiškinimu buvo apsunkintas kreditorių interesų gynimas, o kai kuriais atvejais ir paneigta kreditorių teisė susipažinti su informacija apie įmonės veiklą prieš bankrotą. Teismai nepagrįstai sugretino skirtingus institutus: pirma, ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 3 punkte įtvirtintą kreditorių teisę gauti iš bankroto administratoriaus informaciją apie bankroto bylos eigą, kuria be papildomų sąlygų gali pasinaudoti kiekvienas kreditorius ir kuri yra būtina kitų kreditoriaus teisių įgyvendinimo sąlyga; antra, ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą teisę teismo leidimu atlikti įmonės dokumentų ir kitos informacijos patikrinimą, kurio atlikimas yra griežtai reglamentuotas. Šios dvi kreditorių teisės gauti informaciją ir atlikti patikrinimą yra savarankiškos ir kreditorius turi teisę laisvai pasirinkti, kuria iš jų naudotis. Nepagrįsta laikyti, kad kreditorius su informacija apie bankrutuojančios bendrovės veiklą gali susipažinti tik per sudėtingą, brangesnį ir ilgai trunkantį patikrinimo institutą.

19.3. Teismai, vertindami, jog nustatyti įkainiai yra protingi, ignoravo protingumo ir teisingumo kriterijus ir sudarė prielaidas pažeisti kreditorių interesus, nepagrįstai susiejo informacijos teikimo įkainių pagrįstumą su faktu, kad už tai balsavo didžiausias bendrovės kreditorius. Patvirtinta tvarka yra diskriminacinė, nes realiai ją priėmė kreditorius, kuriam tvarkos nuostatos nėra taikomos ir kuris informaciją gaus neatlygintinai, be to, apeliacinės instancijos teismas, vertindamas įkainių pagrįstumą, netinkamai taikė įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą reglamentuojančias proceso teisės normas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 176, 185 straipsniai), pažeidė įrodymų pusiausvyros principą, ignoravo pateiktus įrodymus, pagrindžiančius panašių paslaugų kainą rinkoje, kurie patvirtina, kad nustatyti įkainiai daugiau nei šešis kartus viršija dokumentų kopijavimo paslaugas teikiančių įmonių įkainius. Spręsdamas analogišką klausimą Vilniaus apygardos teismas civilinėje byloje Nr. eB2-3586-852/2019 perpus mažesnius įkainius už informacijos teikimą laikė neproporcingais.

19.4. Teismai nepagrįstai nevertino, jog ginčijamas nutarimas pažeidžia kreditorių teises, nes sudaro sąlygas bankroto administratoriui gauti papildomą atlyginimą realiai nevykdant ūkinės komercinės veiklos. Franšizės sutarčių administravimas iki prekių ženklų realizavimo ĮBĮ nustatyta tvarka yra įprastinė administratoriaus veikla (turto administravimas ir pajamų iš jo gavimas), o ne ūkinės komercinės veiklos vykdymas, už kurį administratoriui būtų mokamas papildomas atlyginimas. ĮBĮ 11 straipsnio 5 dalies 13 punkto normos aiškinimas suponuoja, kad jau sudarytų sandorių tolesnis vykdymas ir naujų sandorių sudarymas vykdant komercinę veiklą savo prigimtimi yra skirtingi dalykai. Pirmuoju atveju bankroto administratoriaus iniciatyva nereikalinga naudai gauti, svarbu tik nenutraukti iki bankroto bylos iškėlimo sudarytų bendrovei naudingų sandorių. Antruoju atveju bankroto administratoriaus iniciatyva yra reikalinga, todėl naujų sandorių sudarymas yra laikomas ūkinės komercinės veiklos vykdymu, už kurį administratoriui mokamas papildomas atlyginimas.

20. Atsakovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti kasacinį skundą, ginčijamas procesinių sprendimų dalis palikti nepakeistas bei priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:

20.1. Informacijos teikimo tvarka neapriboja kreditorių teisių. ĮBĮ 23 straipsnio 11 punkte, kituose teisės aktuose nėra nustatyta kreditorių susirinkimo teisė nuspręsti, kokia tvarka bus teikiama informacija, nesusijusi su įmonės bankroto eiga. Kreditorių teisė susipažinti su įmonės dokumentais, sudarytais iki bankroto bylos iškėlimo įmonei, yra tiesiogiai įtvirtinta ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje.

Įmonės dokumentų ir kitos informacijos patikrinimas gali būti atliekamas tik su administratoriumi ir kreditorių surinkimo pirmininku sudarius konfidencialumo sutartį (ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalis). Taigi teisinis reguliavimas suteikia teisę įmonės bankroto byloje patvirtintam kreditoriui susipažinti su įmonės dokumentais, sudarytais iki bankroto bylos iškėlimo įmonei, atlikti jų patikrinimą, gauti dokumentų kopijas. Taigi kreditorių daugumos patvirtinta informacijos apie bankroto bylos eigą teikimo tvarka atitinka įstatymų reikalavimus ir nepažeidžia kreditorių teisių ir teisėtų interesų.

20.2. ĮBĮ įtvirtintos nuostatos ne pažeidžia kreditorių interesus, o užtikrina, kad įmonės bankroto procesas nebus vilkinamas ir kreditoriai nepiktnaudžiaus teisėmis. Įstatymo leidėjo įtvirtintas reguliavimas užtikrina, jog su įmonės dokumentais galės susipažinti tik tie asmenys, kurie supranta dokumentuose nurodytų duomenų reikšmę. Be to, kreditorių teisė susipažinti su bankrutuojančios įmonės informacija negali būti suabsoliutinama. Turi būti išlaikoma tiek bankrutavusios įmonės, tiek kreditorių interesų pusiausvyra, kad kreditoriai jiems suteikta teise susipažinti su įmonės dokumentais, sudarytais iki bankroto bylos iškėlimo, nepiktnaudžiautų ir nepanaudotų jų prieš bankrutavusios įmonės interesus. Dėl šios priežasties įstatymų leidėjas atskyrė informacijos, susijusios su bankroto procesu, ir informacijos, susijusios su dokumentais, sudarytais iki bankroto bylos iškėlimo, tvarkas, įtvirtindamas kreditorių pareigą pasirašyti konfidencialumo sutartį, susipažįstant su iki bankroto bylos iškėlimo sudarytais įmonės dokumentais. Toks ĮBĮ įtvirtintas reguliavimas užtikrina bankrutavusios įmonės dokumentų konfidencialumą, komercinės paslapties saugumą bei bankrutavusios įmonės ir kreditorių interesų pusiausvyrą.

20.3. Kasaciniame skunde nepagrįstai nurodoma, jog ne visi kreditoriai sutiko su pasiūlyta Informacijos teikimo tvarka. Su pasiūlytu nutarimo projektu sutiko išimtinai visi kreditorių susirinkime dalyvavę kreditoriai. Aplinkybė, kad kreditorė AB „Swedbank“ ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba pasiūlė papildyti pasiūlytą nutarimo projektą, nereiškia, kad šios kreditorės nesutiko su Informacijos teikimo tvarka. Be to, nė vienas įmonės kreditorius nepateikė skundo dėl nutarimo panaikinimo ir nekėlė abejonių, jog priimtas nutarimas riboja kreditorių teisę susipažinti su įmonės dokumentais.

20.4. Kasaciniame skunde nepagrįstai remiamasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 9 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-488/2011, Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. rugpjūčio 30 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2-187/2012, 2019 m. vasario 21 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2-225-450/2019 pateiktais išaiškinimais. Priimant Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 9 d. nutartį negaliojo ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalis. Iki 2013 m. spalio 30 d. ĮBĮ nereglementavo kreditorių teisės susipažinti su įmonės dokumentais, kurių sudarymo data yra iki bankroto bylos iškėlimo. Įmonių bankroto proceso metu kreditoriai reikšdavo reikalavimus leisti susipažinti ne tik su bankroto bylos dokumentais, bet ir iki bankroto bylos iškėlimo sudarytais dokumentais, todėl teismai pernelyg plačiai aiškino kreditorių teisę gauti informaciją, tokiu būdu užtikrindami galimybę kreditoriams susipažinti su dokumentais, sudarytais iki bankroto bylos iškėlimo. Vėliau įstatymo leidėjas ĮBĮ atskirai išskyrė informacijos, susijusios su bankroto bylos eiga, ir informacijos, susijusios su dokumentais, kurių sudarymo data yra iki bankroto bylos iškėlimo, teikimo tvarką. Be to, ir šiuo metu galiojančiame Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatyme įstatymo leidėjas atskirai išskyrė informacijos, susijusios su nemokumo byla, ir informacijos, susijusios su įmonės dokumentais, sudarytais iki bankroto bylos iškėlimo, teikimo tvarkas (44 straipsnio 6 punktas, 43 straipsnio 4 punktas, 65 straipsnis).

20.5. Kasacinio skundo argumentai dėl įkainių už informacijos teikimą neproporcingumo yra nepagrįsti. Bankroto administratoriaus teisė už kreditorių patikrinimui skirtą darbo laiką ir dokumentų kopijų pateikimą reikalauti iš patikrinimą atliekančių kreditorių pagrįsto dydžio atlyginimo yra įtvirtinta ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje, Juridinių asmenų nemokumo įstatymo 65 straipsnio 4 dalyje.

20.6. Teismai pagrįstai nurodė, kad bankroto administratorius nėra dokumentų kopijavimo paslaugas teikiantis asmuo, iš tokios veiklos gaunantis nuolatinių pajamų. Kopijavimo paslaugas teikiantys subjektai nevykdo dokumentų suradimo, atrinkimo paslaugų. Šiuo atveju, atsižvelgiant į kitų subjektų teikiamas panašaus pobūdžio paslaugas, galima teigti, jog vieno lapo kopijos įkainis, kurį sudaro 0,50 Eur dydžio suma, yra mažesnis už vidutinius kitų atitinkamas paslaugas teikiančių asmenų nustatytus įkainius. ĮBĮ, Juridinių asmenų nemokumo įstatyme nėra reglamentuota, kokie įkainių dydžiai turi būti taikomi už informacijos teikimą. Kiekvienas administratorius, atsižvelgdamas į savo darbo specifiką, turi teisę siūlyti kreditoriams, bankroto administratoriaus vertinimu, teisingus įkainių dydžius, o kreditoriai turi teisę pritarti arba nepritarti siūlomiems įkainių dydžiams.

20.7. Tuo atveju, jeigu kreditoriams dokumentų kopijų gavimo paslauga būtų teikiama neatlygintinai, nepagrįstai padidėtų patiriamos administravimo išlaidos, nes kreditorių dokumentų patikrinimo metu administratoriaus patirtos išlaidos už papildomą darbą ir kreditoriams darytas dokumentų kopijas turėtų būti dengiamos iš bankroto administratoriui skirtos administravimo išlaidų sąmatos (ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalis). Tokiu būdu nepagrįstai būtų pažeisti kitų kreditorių, neišreiškusių valios susipažinti su įmonės dokumentais, interesai. Be to, įkainių už informacijos gavimą nustatymas atlieka prevencinę funkciją, užtikrinančią sklandų, operatyvų bankroto procesą ir tik pagrįstą (turinčių teismo leidimą) prašymų, susijusių su informacijos gavimu, tenkinimą.

20.8. Kasaciniame skunde nenurodoma teiginių, kurie pagrįstų, jog ginčijamas nutarimas dėl ūkinės komercinės veiklos vykdymo yra neteisėtas. Be to, bankroto administratoriui dar nėra paskirtas atlyginimas, todėl nėra tikslinga šioje civilinėje byloje nagrinėti klausimo dėl atlyginimo už ūkinės komercinės veiklos vykdymą ir atitinkamai kreditorius neturi teisės skųsti tokio sprendimo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2013 m. spalio 4 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-468/2013 taip pat yra išaiškinęs, kad kreditorius subjektinę teisę skųsti kreditorių nutarimus įmonės bankroto procese įgyja tik įsiteisėjus nutarčiai, kuria patvirtintas jo reikalavimas.

20.9. Kreditorių susirinkime priimtas nutarimas dėl ūkinės komercinės veiklos vykdymo jau yra įvykdytas. Kreditoriai nusprendė tęsti atsakovės ūkinę komercinę veiklą. Vilniaus apygardos teismas 2019 m. liepos 1 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. B2-2058-864/2019 leido atsakovės bankroto byloje vykdyti jau sudarytas atsakovei nuosavybės teise priklausančių prekių ženklų naudojimo sutartis iki šio turto realizavimo ĮBĮ nustatyta tvarka. Ši nutartis įsiteisėjo 2019 m. liepos 9 d. Be to, kreditorius yra susipažinęs su Vilniaus apygardos teismo 2019 m. liepos 1 d. nutartimi, tačiau atskirojo skundo dėl šios nutarties nepateikė.

20.10. Franšizės sutarčių vykdymas laikytinas ūkine komercine veikla ĮBĮ 10 straipsnio 7 dalies 5 punkto prasme. ĮBĮ nėra tiesiogiai nurodyta ūkinės komercinės veiklos sąvoka, tačiau tikslinga šioje byloje ne tik taikyti įstatymo analogiją, nustatant minėtos sąvokos reikšmę (CK 1.8 straipsnio 1 dalis), bet ir atsižvelgti į šiuo metu galiojančiame Juridinių asmenų nemokumo įstatyme įtvirtintą ūkinės komercinės veiklos sąvoką (2 straipsnio 21 dalis). Teisės doktrinoje ūkinė komercinė veikla yra apibrėžiama kaip nuolatinė, savarankiška, t. y. savo rizika plėtojama, asmens veikla, siekiant pelno, kuri yra susijusi su daiktų pirkimu ir pardavimu ar paslaugų teikimu kitiems asmenims už atlyginimą. Vertinant, ar atsakovės vykdomos franšizės paslaugų sutartys gali būti laikomos tokia veikla, būtina nustatyti, ar šių sutarčių vykdymas atitinka ir ūkinei komercinei veiklai būdingus požymius. Atsakovė tiek iki bankroto bylos iškėlimo, tiek bankroto proceso metu vykdo franšizės paslaugų sutartis, todėl egzistuoja veiklos tęstinumas. Be to, atsakovė franšizės sutartis vykdo savarankiškai, veikia savo vardu ir rizika, o iš šios veiklos kiekvieną mėnesį gauna nuolatinių pajamų. Atsakovė, vykdydama franšizės paslaugų sutartis, siekia pelno, kuris naudojamas kreditorių reikalavimams dengti.

20.11. Ūkinės komercinės veiklos vykdymas bankroto proceso metu gali reikšti tiek naujų sandorių sudarymą, tiek iki bankroto bylos iškėlimo sudarytų sutarčių tęsimą. ĮBĮ 10 straipsnio 7 dalies 5 punkte reglamentuota, kad, įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti įmonei bankroto bylą, įmonė turi teisę vykdyti ūkinę komercinę veiklą, jeigu jos veiklos rezultatas mažina įmonės nuostolius, ir iš šios veiklos gautas pajamas naudoti su šia veikla susijusioms išlaidoms. Taigi pagrindinė sąlyga įmonės bankroto proceso metu vykdyti įmonės ūkinę komercinę veiklą yra tai, jog iš tokios veiklos gautos pajamos turi mažinti įmonės patiriamus nuostolius. Franšizės sutarčių vykdymas atsakovės bankroto procese yra naudingas ne tik dėl to, kad atsakovė gauna nuolatinių pajamų, bet ir dėl to, kad, šias sutartis nutraukus, atsakovei priklausančio turto, t. y. prekių ženklų, vertė gerokai sumažėtų. Be to, nutraukus atsakovės ūkinę komercinę veiklą būtų sudarytos sąlygos kilti teisiniams ginčams. Atsakovės administratorius atlieka savo funkcijas, prižiūri tinkamą ūkinės komercinės veiklos vykdymą.

20.12. Kasaciniu skundu kreditorius prašo panaikinti teismų procesinių sprendimų dalis, kuriomis priteistas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, tačiau nėra nurodoma argumentų, kurių pagrindu būtų galima teigti, jog atsakovės patirtos bylinėjimosi išlaidos yra nepagrįstos.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl kreditorių teisės gauti informaciją apie bankroto bylos eigą apimties

21. Bankroto procese siekiama patenkinti ne pavienių, o visų kreditorių finansinius reikalavimus ir interesus. Dėl to esminius su bankrutuojančios įmonės veikla susijusius klausimus ĮBĮ normos paveda spręsti kreditorių susirinkimui.

22. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad kreditorių, kaip visumos, teisė spręsti bankrutuojančios įmonės reikalus – tai kreditorių autonomijos principo išraiška. Ši teisė įgyvendinama kreditorių balsų dauguma priimant nutarimus kreditorių susirinkime (ĮBĮ 24 straipsnis). Kreditorių susirinkimas yra savotiškas kreditorių savivaldos organas, sprendžiantis su bankroto proceso eiga susijusius klausimus. Atskirų kreditorių teisės ginamos tik netiesiogiai, ginant kreditorių visumos teises (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 12 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-382-313/2015; 2018 m. balandžio 9 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-142-690/2018 36 punktą; ir kt.).

23. Kreditoriai, kurių reikalavimus patvirtino teismas, turi teisę ginti savo interesus, dalyvaudami kreditorių susirinkimuose ir balsuodami juose kreditorių susirinkimo kompetencijai priskirtais klausimais (ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 24 straipsnio 1 dalis), taip pat skųsdami kreditorių susirinkimo nutarimus teismui (ĮBĮ 24 straipsnio 5 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-142-690/2018, 35 punktas).

24. Minėta, ĮBĮ normos kreditorių susirinkimui paveda spręsti esminius su bankrutuojančios įmonės veikla susijusius klausimus. Kreditorių susirinkimas, be kita ko, turi teisę nustatyti, kokia tvarka kreditoriai, įmonės savininkas (savininkai) gauna iš administratoriaus informaciją apie įmonės bankroto bylos eigą (ĮBĮ 23 straipsnio 11 punktas).

25. Kasaciniame skunde teigiama, kad ginčą nagrinėję teismai nepagrįstai nenustatė ginčijamu kreditorių susirinkimo nutarimo 8 punktu patvirtintos Informacijos teikimo tvarkos nepagrįstumo, nes ja apribojamos kreditorių galimybės gauti informaciją apie bankrutuojančią įmonę. Ieškovo teigimu, aptariama tvarka riboja kreditorių teises susipažinti su informacija apie įmonės iki bankroto bylos pradžios vykdytą veiklą ir su ta veikla susijusios apskaitos dokumentais. Kasaciniame skunde pažymima, kad teismai nepagrįstai nurodė, jog informaciją apie bankroto bylos eigą kreditorių susirinkime nustatyta tvarka turi teisę gauti visi teismo patvirtinti įmonės kreditoriai (ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 2 punktas), tačiau susipažinti su iki bankroto bylos iškelimo sudarytais įmonės dokumentais ir atlikti jų patikrinimą turi teisę tik kreditorius (kreditorių grupė), kuris atitinka ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje nurodytus kriterijus. Taigi, kaip matyti iš aptartų argumentų, kasaciniame skunde keliamas klausimas dėl ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 2 punkto bei 21 straipsnio 3 dalies santykio aiškinimo bei taikymo nagrinėjamu atveju.

26. Teisėjų kolegija, vertindama nurodytus argumentus, pažymi, jog ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalyje yra apibrėžiamos kreditorių, kurių reikalavimus patvirtino teismas, teisės, tarp kurių yra teisė kreditorių susirinkimo nustatyta tvarka gauti iš administratoriaus informaciją apie įmonės bankroto bylos eigą (2 punktas); ginčyti įmonės sudarytus sandorius (actio Pauliana (Pauliano ieškinys)), kreiptis į teismą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu ir kreditorių susirinkimo priimtų nutarimų (3 punktas).

27. To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog teismas, gavęs motyvuotą prašymą, gali leisti šio straipsnio 2 dalies 3 punkte nurodytas teises siekiančiam įgyvendinti kreditoriui (kreditoriaus įgaliotam atstovui, turinčiam aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą socialinių mokslų studijų srities teisės ar ekonomikos studijų krypties išsilavinimą (teisės ar ekonomikos magistro kvalifikacinį laipsnį) ar teisininko profesinį kvalifikacinį laipsnį (vienpakopį teisinį universitetinį išsilavinimą), arba grupės kreditorių įgaliotiems ne daugiau kaip dviem šioje dalyje nurodytą išsilavinimą turintiems atstovams, jeigu kreditoriaus ar grupės kreditorių reikalavimų suma vertine išraiška kartu sudaro ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo nustatyta tvarka patvirtintų visų kreditorių reikalavimų sumos) savomis lėšomis atlikti įmonės dokumentų ir kitos informacijos patikrinimą. Patikrinimas negali trukti ilgiau kaip 3 mėnesius nuo teismo nutartimi priimto sprendimo leisti atlikti patikrinimą dienos. Įmonės dokumentų ir kitos informacijos patikrinimas gali būti atliekamas tik su administratoriumi ir kreditorių susirinkimo pirmininku sudarius konfidencialumo sutartį, kurios formą tvirtina šio įstatymo 11 straipsnio 12 dalyje nurodyta Vyriausybės įgaliota institucija. Sudarius konfidencialumo sutartį, administratorius turi leisti kreditoriui administratoriaus darbo valandomis patekti į patalpas, kur saugomi įmonės dokumentai ir kita su tikrinamais sandoriais susijusi informacija, sudaryti sąlygas susipažinti su įmonės dokumentais, reikalingais sandoriams patikrinti, atsakyti į kreditorių ar jų atstovų klausimus, susijusius su patikrintų įmonės dokumentų ar kitos informacijos patikslinimu, ir per įmanomai trumpiausią laiką pateikti jam žinomą papildomą informaciją ir (ar) prašomas dokumentų kopijas. Dokumentų kopijos išduodamos sudarius perduodamų dokumentų kopijų sąrašą, kurį pasirašo administratorius ir kreditorius. Už kreditorių patikrinimui skirtą darbo laiką ir dokumentų kopijų pateikimą administratorius gali pareikalauti iš patikrinimą atliekančių kreditorių pagrįsto dydžio atlyginimo. Perduotos dokumentų kopijos negali būti kopijuojamos ir perduodamos kitiems asmenims. Baigus patikrinimą, dokumentų, pagrindžiančių prašymą pripažinti bankrotą tyčiniu ir (ar) susijusių su ginčijamais sandoriais, kopijos perduodamos teismui kartu su prašymu pripažinti bankrotą tyčiniu ar ginčijant sandorius. Jeigu patikrinimo metu tyčinio bankroto požymių nenustatoma, teismui ir kreditorių susirinkimui ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo teismo sprendimo leisti atlikti patikrinimą dienos pateikiama ataskaita apie atliktą patikrinimą. Baigus patikrinimą, administratoriui pasirašytinai grąžinamos pagal sąrašą išduotų ir teismui neperduotų dokumentų kopijos.

28. Teisėjų kolegija pažymi, kad ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 2 punkte yra nustatyta kreditoriaus, kurio reikalavimai yra patvirtinti bankroto byloje, teisė kreditorių susirinkimo nustatyta tvarka gauti iš administratoriaus informaciją apie įmonės bankroto bylos eigą, tačiau ĮBĮ nėra pateikta sampratos, kokia informacija laikytina informacija apie įmonės bankroto eigą. Tuo tarpu nuo 2013 m. spalio 1 d. įsigaliojusioje ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje yra apibrėžiama teisės atlikti įmonės dokumentų ir kitos informacijos patikrinimą tvarka. Šiuo atveju būtent teismui, gavusiam motyvuotą prašymą, yra suteikiama teisė spręsti dėl tokios teisės įgyvendinimo. Siekiant atskleisti nurodytų nuostatų esmę, šios nuostatos turi būti aiškinamos sistemiškai, jų prasmei atskleisti taip pat yra reikšmingi įstatymo leidėjo ketinimai, nustatomi, inter alia (be kita ko), naudojant ir įstatymo travaux préparatoires (parengiamąją medžiagą).

29. Iš ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalies travaux préparatoires matyti, jog šios nuostatos įtvirtinimas buvo siejamas su sąlygų sudarymu paskatinant ir įgalinant kreditorius įgyvendinti ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 3 punktu jiems suteiktą teisę kreiptis į teismą dėl tyčinio bankroto nustatymo, sandorių pripažinimo negaliojančiais. Aiškinamajame rašte yra pažymima, jog reikalavimas kreditorių paskirtiems atstovams turėti specialų, ne žemesnį kaip bankroto administratoriaus, išsilavinimą leis užtikrinti, kad patikrinimas bus atliktas kvalifikuotai, tinkamai parengti ir pateikti dokumentai teismui ar kreditorių susirinkimui. Siekiant, kad patikrinimas netrukdytų bankroto administratoriui tinkamai atlikti savo pareigų ir nebūtų vilkinamas bankroto procesas, projekte buvo siūloma nustatyti, kad administratorius iš patikrinimą atliekančių kreditorių gali pareikalauti pagrįsto dydžio atlyginimo už patikrinimui skirtą administratoriaus darbo laiką ir už dokumentų kopijas. Teikiant teisinio reguliavimo siūlymus buvo argumentuojama, jog toks teisinis reguliavimas, kai patikrinimą įmonėje savo lėšomis atlieka kvalifikuoti ir patikrinimo kokybe suinteresuoti asmenys, būtų naudingas tiek įmonei, tiek patikrinimą atlikusiems kreditoriams. Aiškinamajame rašte pabrėžiama, jog siūlomas reguliavimas sudarys sąlygas palengvinti galimybę kreditoriams ginti savo teises ir užtikrins nuoseklų teismo, kreditorių ir bankroto administratoriaus veiksmų suderinamumą, net ir tuo atveju, kai patikrinimo metu prielaidų, kad yra tyčinio bankroto požymių, bus nenustatyta, kreditoriai galės kreiptis į teismą dėl atskirų sandorių pripažinimo negaliojančiais (žr. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo 2, 10, 11, 20, 21, 28, 29, 30, 33, 35 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13¹, 18, 20, 21, 22, 23, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei įstatymo papildymo priedu įstatymo pakeitimo įstatymo projektų aiškinamąjį raštą Nr. XIP-4927).

30. Taigi, kaip matyti, ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje nustatyta teisė, viena vertus, buvo suteikta siekiant sudaryti prielaidas kreditoriams ginti savo galimai pažeistas teises, kita vertus, nustatyta tokios teisės detalį įgyvendinimo tvarka siekiant operatyvaus bankroto proceso vykdymo, bendrovės interesų apsaugos, be kita ko, reikalaujant sudaryti konfidencialumo sutartį. Tokiu teisinio reguliavimo apibrėžimu, kaip matyti, buvo siekiama rasti skirtingų tikslų, interesų balansą. Taigi įsigaliojus 2013 m. spalio 1 d. ĮBĮ pakeitimams įstatymų leidėjas išskyrė informacijos, susijusios su bankroto bylos eiga, ir gautinų pačios įmonės dokumentų, be kita ko, sudarytų iki bankroto bylos iškėlimo įmonei, ir kitos informacijos patikrinimo tvarką: išskyrė subjektus, apibrėžiančius tokios informacijos teikimo tvarką ir (ar) tenkinančius tokius prašymus pagal detalizuotą tokios teisės įgyvendinimo tvarką. Iš ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalies ir 21 straipsnio 2 dalies 2 punkto matyti, jog pageidaujamos informacijos pobūdis lemia ir tvarką, kurios laikantis įgyvendinama teisė dėl atitinkamos informacijos ir (ar) dokumentų gavimo.

31. Teisėjų kolegija pabrėžia, jog panašaus požiūrio dėl teisės gauti informaciją ir (ar) įmonės dokumentus atsižvelgiant į jų pobūdį diferencijavimo yra laikomasi ir nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusiam Juridinių asmenų nemokumo įstatyme. Šiame įstatyme taip pat yra nustatomos kreditorių teisės gauti informaciją apie juridinio asmens finansinę būklę, nemokumo procesą iš

juridinio asmens valdymo organų, vykstant restruktūrizavimo procesui, ir nemokumo administratoriaus. Tokiu atveju kreditorių susirinkimui yra suteikiami įgaliojimai apibrėžti tokių dokumentų kreditoriams teikimo tvarką (Juridinių asmenų nemokumo įstatymo 43 straipsnio 4 punktas, 44 straipsnio 6 punktas). Tuo tarpu prašymus leisti kreditoriui atlikti juridinio asmens duomenų patikrinimą sprendžia teismas (Juridinių asmenų nemokumo įstatymo 65 straipsnis).

32. Teisėjų kolegija pažymi, jog šiuo atveju kreditoriaus ginčijama informacijos apie įmonės bankroto bylos eigą teikimo tvarka buvo priimta ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, apibrėžiant kreditoriaus teisės gauti informacijos apie įmonės bankroto bylos eigą įgyvendinimo tvarką. Šiuo aspektu ginčijamas nutarimas atitinka ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytą reguliavimą ir šios nuostatos pagrindu priimtas kreditorių susirinkimo nutarimo sprendimas savaime neapima teisės susipažinti su įmonės dokumentais, su kuriais susipažinimo tvarka yra reglamentuota ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje. Kaip pagrįstai nurodė apeliacinės instancijos teismas, teisės kreditoriams susipažinti su įmonės dokumentais, sudarytais iki bankroto bylos iškėlimo įmonei, įgyvendinimo sąlygos ir tvarka yra įtvirtinta ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalyje ir kreditorius, norėdamas įgyvendinti tokią teisę, turi laikytis būtent šioje normoje nustatytos tvarkos.

33. Šiame kontekste nėra pakankamo pagrindo teigti, jog ĮBĮ 21 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu patvirtinta Informacijos teikimo tvarka nepagrįstai buvo apsunkintas kreditorių interesų gynimas, o kai kuriais atvejais ir paneigta kreditorių teisė susipažinti su informacija apie įmonės veiklą prieš bankroto procesą.

34. Viena vertus, pažymėtina, jog, kaip minėta, ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalis nustato teisę susipažinti su įmonės veiklos dokumentais iki bankroto bylos iškėlimo, tačiau, siekiant įgyvendinti šią teisę, turi būti laikomasi joje nustatytos tvarkos; prašymo dėl tokios informacijos tenkinimo teisė yra suteikta teismui, kuriam ir gali būti keliamas klausimas dėl tokio reguliavimo galimo nepagrįstumo. Šiuo atveju, atsižvelgiant į ieškinio dalyką bei pagrindą, kreditorių surinkimo priimtą nutarimą, nėra pagrindo pasisakyti dėl kasaciniame skunde nurodytų argumentų, susijusių su ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalimi, šio teisinio reguliavimo galimu neproporcingumu. Kita vertus, pažymėtina, jog bankroto administratorius bendrai gina visų kreditorių, taip pat bankrutuojančios įmonės teises ir interesus, organizuoja ir atlieka būtinus bankroto proceso darbus, patikrina įmonės sandorius, sudarytus per ne trumpesnę kaip 36 mėnesių laikotarpį iki bankroto bylos iškėlimo dienos, ir pareiškia ieškinius teisme pagal įmonės buveinės vietą dėl sandorių, priešingų įmonės veiklos tikslams ir (ar) galėjusių turėti įtakos tam, kad įmonė negali atsiskaityti su kreditoriais, pripažinimo negaliojančiais (ĮBĮ 11 straipsnio 5 dalies 8, 14 punktai). Kasacinio teismo praktikoje nurodoma, kad įmonės bankroto atveju sandorių ginčijimas – bankrutuojančios įmonės administratoriaus teisė ir pareiga (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. rugpjūčio 17 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-393/2012 ir joje nurodytą kasacinio teismo praktiką). Bankroto administratoriui nevykdant šių pareigų teisinis reguliavimas nustato kreditoriams pažeistų teisių gynimo galimybes, pavyzdžiui, kreditorius turi teisę kreditorių susirinkimui teikti skundą dėl administratoriaus veiksmų (ĮBĮ 23 straipsnio 3 punktas); taip pat turi teisę kreiptis į teismą dėl administratoriaus atstatydinimo (ĮBĮ 23 straipsnio 13 punktas). Taigi nėra pagrindo teigti, jog teisiniu reguliavimu yra visiškai paneigiamos kreditorių teisės ginti savo interesus.

35. Priešingų išvadų dėl teisinio reguliavimo aiškinimo neleidžia daryti ir kasaciniame skunde nurodomi argumentai, kad ginčą nagrinėję teismai nepagrįstai nesilaikė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 9 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-488/2011 pateiktų išaiškinimų.

36. Šiuo aspektu pažymėtina, jog pagal Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 straipsnio 4 dalį teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi savo pačių sukurtų, o

žemesnės instancijos teismai – ir aukštesnės instancijos teismų sukurtų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. CPK 4 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad vienodos teismų praktikos formavimą įstatymų nustatyta tvarka užtikrina Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad bendrosios kompetencijos teismų instancinė sistema turi funkcionuoti taip, jog būtų sudarytos prielaidos formuoti vienodai (nuosekliai, neprieštaringai) bendrosios kompetencijos teismų praktikai, kad tokios pat (analogiškos) bylos turi būti sprendžiamos taip pat, t. y. jos turi būti sprendžiamos ne sukuriant naujus teismo precedentes, konkuruojančius su esamais, bet paisant jau įtvirtintų ir taip garantuojant teismų praktikos vienodumą bei jurisprudencijos tęstinumą (Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 28 d., 2007 m. spalio 24 d. nutarimai; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-315-915/2018, 17 punktas).

37. Pažymėtina ir tai, kad teismų precedentų, kaip teisės šaltinių, reikšmės negalima pervertinti, juolab suabsoliutinti. Remtis teismų precedentais reikia itin apdairiai. Pabrėžtina, kad teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapačios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktines aplinkybes ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarimas; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-3-701/2020, 59 punktas).

38. Šiuo atveju nurodytoje nutartyje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, vertindamas tos bankroto bylos metu galiojusį ir byloje nagrinėtam ginčui aktualų teisinį reguliavimą, pažymėjo, jog ĮBĮ nepateikta informacijos apie įmonės bankroto eigą teikimo nuostatos sampratos. Vertinant šią sąvoką siaurąja prasme, tokia informacija būtų galima laikyti procesinius sprendimus (nutartis, rezoliucijas ir pan.), kurie yra priimami teismo bankroto byloje, tačiau, teisėjų kolegijos vertinimu, toks supratimas apie kreditoriams teiktinos informacijos turinį būtų per siauras. Kasacinis teismas akcentavo, jog ĮBĮ nenustatyta draudimo bankrutuojančios įmonės kreditoriams ginti savo teises, todėl kreditorius turi teisę ginti savo interesus ne tik ĮBĮ nustatyta tvarka, bet ir kitomis, šiame įstatyme nenustatytomis, bet jam neprieštaraujančiomis teisinėmis priemonėmis, todėl kreditorius, manydamas, kad bankrutuojančios įmonės sandoris, tiek sudarytas iki bankroto bylos iškėlimo, tiek ir po to, pažeidžia jo teises, turi teisę tą sandorį ginčyti actio Pauliana pagrindu. Kasacinis teismas sprendė, jog būtent tinkamas kreditorių teisės gauti informaciją apie įmonės bankroto eigą užtikrinimas yra svarbi šių kreditorių teisių įgyvendinimo prielaida, nes kreditorius, laiku negavęs tikslios ir išsamios informacijos, negali priimti tinkamo sprendimo dėl savo reikalavimų. Šioje byloje buvo spęsta, jog kreditoriams turi būti suteikiama galimybė susipažinti su dokumentais, kad jie galėtų susidaryti teisingą vaizdą apie įmonės būklę ir priimti sprendimus dėl savo tolesnių veiksmų, kurie turėtų įtakos ir tolesnei bankroto eigai. Informacija apie įmonės iki bankroto bylos pradžios vykdytą veiklą ir su ta veikla susijusios apskaitos ir kiti dokumentai turėtų pateikti informacijos, kurią bankroto administratorius turėtų pateikti kreditoriams, sąrašą, nes tiesiogiai ar netiesiogiai galėtų paveikti kreditorių veiksmus, kartu ir bankroto bylos eigą. Nurodytų argumentų pagrindu teismas vertino, jog į sąvoką „informacija, susijusi su bankroto bylos eiga“ įeina ne tik procesiniai dokumentai, priimti bankroto byloje, bet ir kita informacija, susijusi su bankrotu. Kita vertus, buvo pažymėta, jog sąvokos „informacija, susijusi su bankroto bylos eiga“ nereikia suprasti pernelyg plačiai, nes tam tikros informacijos dėl jos specifinio pobūdžio pateikti negalima, pavyzdžiui, komercinės ar profesinės paslapties.

39. Teisėjų kolegija pažymi, kad iš priimtos nutarties argumentacijos matyti, jog byloje buvo vertinamas teisinis reguliavimas iki ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalies įtvirtinimo 2013 m. balandžio 18 d. įstatymu Nr. XII-237, įsigaliojusiu nuo 2013 m. spalio 1 d. Šiuo atveju, kaip minėta, ĮBĮ 21 straipsnio

2 dalies 2 punkte ir 21 straipsnio 3 dalyje yra aiškiai atskirtas teiktinos informacijos kreditoriams pobūdis, sąlygojantis ir tokios teisės nulemtą jos įgyvendinimo tvarką. Šiuo atveju, kaip matyti, minėta ĮBĮ 21 straipsnio 3 dalis savo turiniu bei ją aiškinantys įstatymo leidėjo ketinimai iš dalies atspindi ir nurodytoje teismo nutartyje pateiktus išaiškinimus (žr. šios nutarties 29 punktą). Dėl šių priešasčių negalima teigti, jog ginčą nagrinėję teismai nukrypo nuo šių Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pateiktų išaiškinimų ir nesilaikė suformuoto teismų precedento, nes, atsižvelgiant į ĮBĮ teisinio reguliavimo pakitimus, šis precedentas nėra aktualus.

40. Remdamasi nurodytais argumentais, teisėjų kolegija nesutinka su kasaciniame skunde nurodytais argumentais, kad ginčą nagrinėję teismai netinkamai aiškino ir taikė ĮBĮ 21 straipsnio 2 ir 3 dalių turinį bei jų santykį.

Dėl kreditorių susirinkimo nutarimo patvirtinant įkainių dydžius už informacijos teikimą

41. Šioje byloje ieškovas taip pat kėlė klausimą dėl Informacijos teikimo tvarkoje nustatytų įkainių už informacijos teikimą.

42. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, jog ginčijamu nutarimu nustatytas skenuoto ar kopijuoto lapo egzemplioriaus įkainis (0,50 Eur) bei vaizdo ir (ar) garso medžiagos įrašymo įkainis (25 Eur už įrašymą) nelaikytini neadekvačiais, be to, atitinkamiems įkainių dydžiams pritarė beveik visi kreditorių susirinkime dalyvavę kreditoriai, todėl nebuvo pagrindo nustatyti šio ginčijamo nutarimo dalies nepagrįstumo.

43. Kasaciniame skunde pažymima, jog teismai, vertindami, kad nustatyti įkainiai yra pagrįsti, ignoravo protingumo ir teisingumo kriterijus ir sudarė prielaidas kreditorių interesų pažeidimui, nepagrįstai neatsižvelgė į tai, kad už tai balsavo didžiausias bendrovės kreditorius. Ieškovo teigimu, apeliacinės instancijos teismas ignoravo pateiktus įrodymus apie panašių paslaugų kainą rinkoje, kurie patvirtina, kad nustatyti įkainiai daugiau nei šešis kartus viršija dokumentų kopijavimo paslaugas teikiančių įmonių įkainius.

44. Nurodytu aspektu teisėjų kolegija pažymi, jog ĮBĮ nėra reglamentuota, kokie įkainių dydžiai turi būti taikomi už informacijos teikimą, todėl kiekvienas administratorius, atsižvelgdamas į savo darbo specifiką, samdomų darbuotojų skaičių, administruojamų įmonių kiekį, turi teisę siūlyti kreditoriams, bankroto administratoriaus vertinimu, teisingus įkainių dydžius, o kreditoriai kreditorių susirinkimo metu turi teisę pritari arba nepritari siūlomiesiems įkainių dydžiams. Tokiu būdu kreditorių susirinkime priimami sprendimai dėl tokių įkainių nustatymo atspindi bankroto proceso kolektyvinį pobūdį.

45. Pažymėtina, jog, nagrinėjant skundus dėl kreditorių susirinkimo nutarimų teisėtumo, reikia patikrinti, ar buvo laikytasi ĮBĮ ir kreditorių susirinkimo nustatytos susirinkimo sušaukimo, kreditorių dalyvavimo, nustatytos susirinkimo darbotvarkės klausimų nagrinėjimo, balsavimo ir nutarimų priėmimo tvarkos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-286/2007), nes šie procedūrų veiksmai reikšmingi ir gali lemti neteisėtų nutarimų priėmimą. Teismas, nustatęs esminius procedūrinius pažeidimus, galėjusius lemti neteisėtų nutarimų priėmimą, taip pat nustatęs, kad priimti nutarimai prieštarauja imperatyviosioms ĮBĮ, kitų įstatymų normoms, CK 1.5 straipsnyje įtvirtintiems principams ir dėl to pažeidžia bankrutuojančios įmonės, jos kreditorių grupės teisėtus interesus, kreditorių susirinkimo nutarimus panaikina (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-286/2007; 2012 m. lapkričio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-514/2012).

46. Vien ta aplinkybė, jog dominuojantis vienas kreditorius nulemia nutarimo priėmimą, net kai kiti likusieji kreditoriai nepritaria tokiam nutarimui, nereiškia ĮBĮ 24 straipsnio 1 dalyje nustatytos kreditorių susirinkimo nutarimo priėmimo tvarkos nesilaikymo, priešingai, įstatyme kaip teisėtas įvardijamas nutarimo priėmimas tais atvejais, kai patvirtintų reikalavimų suma vertine išraiška sudaro daugiau kaip pusę visų kreditorių patvirtintų reikalavimų sumos, išskyrus šio įstatymo nustatytas išimtis, nepaisant to, kiek kreditorių sudaro balsų daugumą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gruodžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-606/2012; 2014 m. gruodžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-555/2014). Vis dėlto situacija, kai dominuojantis kreditorius susirinkimo metu sprendžia ir savo naudai priima nutarimą, gali sukelti bankrutuojančios įmonės ir šio kreditoriaus interesų konfliktą, nulemti įmonės ir kitų jos kreditorių interesų pažeidimą. Toks kreditoriaus elgesys kasacinio teismo praktikoje nepripažįstamas sąžiningu ir teisingu, o pareiga elgtis sąžiningai ir teisingai asmenims nustatyta CK 1.137, 6.4 straipsniuose (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. kovo 26 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-166/2008; 2015 m. birželio 12 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-382-313/2015).

47. Nurodytų išaiškinimų kontekste teisėjų kolegija sutinka su apeliacinės instancijos teismo vertinimu, kad vien aplinkybė, jog ginčijamu kreditorių susirinkimo nutarimu nustatytiems įkainiams pritarė ne dauguma kreditorių, kad ginčijamas nutarimas buvo priimtas už jį balsavus iš esmės tik daugumą balsų turinčiai AB „Swedbank“, kuriai informacija bus teikiama nemokamai, nesudaro pagrindo konstatuoti ginčijamo nutarimo neteisėtumo. Visi kreditoriai turi vienodas teises, taip pat ir dalyvauti bei balsuoti kreditorių susirinkime, kurių įgyvendinimą nulemia turimas balsų kiekis, atitinkantis turimų kreditorių reikalavimų dydį. Šiuo atveju nėra nustatyta aplinkybių, patvirtinančių, kad AB „Swedbank“ piktnaudžiavo savo kaip kreditorės teisėmis ar veikė prieš bankrutuojančios įmonės ir kitų kreditorių interesus.

48. Kiek tai susiję su įkainių už informacijos teikimą nustatymu, teisėjų kolegija pažymi, jog šiuo atveju nėra pakankamo pagrindo spręsti dėl tokių įkainių akivaizdaus neproporcingumo. Vertinant kasacinio skundo argumentus dėl kopijavimo paslaugų teikimo įkainių neproporcingumo, neadekvatumo juos lyginant su rinkoje kopijavimo paslaugas teikiančių subjektų taikomais įkainiais, pažymėtina, kad apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nurodė, jog bankroto administratoriaus darbas, teikiant kreditoriams informaciją, nelaikytinas vien dokumentų skenavimu ir kopijavimu, tačiau apima ir atitinkamų dokumentų suradimą, atrinkimą bei jų pateikimą kreditoriams, o tai padidina įprastas administratoriaus darbo ir laiko sąnaudas. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai vertino, jog administratoriaus darbas, teikiant kreditoriams su bankroto procedūrų eiga susijusią informaciją, atsižvelgiant į bankroto administratoriaus funkcijų pobūdį, ir už tokį darbą nustatomas atlyginimas savaime negali būti vertinamas bei prilyginamas rinkoje kopijavimo paslaugas teikiančių subjektų veiklai bei jų teikiamų paslaugų įkainiams. Šiuo atveju, atsižvelgiant į nustatytų įkainių dydį, bankroto administratoriaus veiklos pobūdį, nenustatyta pakankamo pagrindo spręsti, jog nustatyti įkainiai yra neproporcingi teiktinų paslaugų pobūdžiui. Dėl pirmiau nurodytų motyvų sprendžiam, jog ginčą nagrinėję teismai pagrįstai nenustatė ginčijamos nutarimo dalies nepagrįstumo.

Dėl bankroto administratoriaus atlyginimo ir bankrutuojančios įmonės ūkinės komercinės veiklos vykdymo

49. Kasaciniame skunde pažymima, kad ginčą nagrinėję teismai nepagrįstai nevertino, jog ginčijamas nutarimas pažeidžia kreditorių teises, nes sudaro sąlygas bankroto administratoriui gauti papildomą atlyginimą realiai nevykdant ūkinės komercinės veiklos. Ieškovo teigimu, franšizės sutarčių administravimas iki prekių ženklų realizavimo ĮBĮ nustatyta tvarka yra įprastinė administratoriaus veikla, o ne ūkinės komercinės veiklos vykdymas, už kurį administratoriui būtų mokamas papildomas atlyginimas.

50. Vertinant nurodytus argumentus pažymėtina, jog ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad administravimo išlaidų sąmatą tvirtina, keičia ir disponavimo administravimo išlaidomis tvarką nustato kreditorių susirinkimas, atsižvelgdamas į Vyriausybės patvirtintus bankroto administravimo išlaidų rekomendacinius dydžius. Bankroto administravimo išlaidų rekomendaciniai dydžiai nustatomi įvertinus per praėjusius 3 metus baigtų bankroto procesų faktinius administravimo išlaidų dydžius, atsižvelgiant į šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytų įmonę apibūdinančių kriterijų reikšmes. Bankroto administravimo išlaidų rekomendaciniai dydžiai gali būti viršyti tik tuo atveju, jeigu kreditorių susirinkimas arba teismas pritaria administratoriaus pateiktam motyvuotam prašymui patvirtinti rekomendacinius dydžius viršijančią administravimo išlaidų sąmatą. Vyriausybė ne rečiau kaip kartą per 3 metus peržiūri ir patikslina bankroto administravimo išlaidų rekomendacinius dydžius. Tuo atveju, jeigu administratorius ar kreditoriai ginčija kreditorių susirinkimo patvirtintą administravimo išlaidų sąmatą, išsprendęs ginčą, ją patvirtina bankroto bylą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į Vyriausybės patvirtintus bankroto administravimo išlaidų rekomendacinius dydžius.

51. ĮBĮ 36 straipsnio 4 dalyje nustatyta, jog pirmasis kreditorių susirinkimas privalo nustatyti sumą, kuri turi būti sumokėta administratoriui už įmonės administravimą bankroto proceso metu, įskaitant laikotarpį nuo teismo nutarties iškelti įmonei bankroto bylą įsiteisėjimo dienos iki pavedimo sutarties su juo sudarymo dienos arba iki pirmojo kreditorių susirinkimo dienos. Tuo atveju, jeigu pirmasis kreditorių susirinkimas nepatvirtina administratoriui mokėtinos sumos arba ši suma yra ginčijama teisme, išsprendęs klausimą iš esmės, sumą, kuri turi būti sumokėta administratoriui už įmonės administravimą, nustato bankroto bylą nagrinėjantis teismas.

52. ĮBĮ 36 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, jog administratoriaus atlyginimas nustatomas už visą įmonės administravimo laikotarpį, atsižvelgiant į Vyriausybės patvirtintas Atlyginimo administratoriui už bankroto administravimą nustatymo taisykles, kuriose įtvirtinami rekomendaciniai administratoriaus atlyginimo dydžiai. Administratoriaus atlyginimas yra siejamas su administratoriaus veiklos rezultatais ir nepriklauso nuo bankroto procedūros trukmės. Konkreti administratoriaus atlyginimo suma (atsižvelgiant į tai, ar bankrutuojanti ir (arba) bankrutavusi įmonė tęsia (vykdo) veiklą, į parduodamo įmonės turto rūšį ir jo kiekį, gautas lėšas iš parduoto įmonės turto, bankroto metu išieškotas sumas, taip pat į įmonei iškeltų bylų ir pareikštų civilinių ieškinių sudėtingumą ir skaičių) ir jo mokėjimo tvarka (atlyginimo suma gali būti išmokama visa iš karto baigus bankroto procesą arba dalimis vykdant bankroto procesą) nustatoma pavedimo sutartyje.

53. Taigi, kaip matyti iš aptarto teisinio reguliavimo, be kitų, administravimo išlaidoms priskiriamas ir įmonės administratoriaus atlyginimas (ĮBĮ 36 straipsnio 3 dalis). Sumą, kuri turi būti sumokėta administratoriui už įmonės administravimą bankroto proceso metu, nustato pirmasis kreditorių susirinkimas. Administratorius turi teisę derėtis dėl atlyginimo, teikti savo pasiūlymus ir juos pagrindžiančius argumentus. Taigi administratoriaus atlyginimo dydis priklauso nuo kreditorių ir administratoriaus susitarimo.

54. Kasacinio teismo praktikoje yra pažymėta, jog administratoriaus atlyginimas turėtų būti nustatomas toks, kad skatintų administratorių tinkamai atlikti bankroto procedūras, kartu nepažeistų kreditorių interesų, skiriant įmonei administruoti per didelę sumą, ir turi būti pagrįstas veiklos sąnaudomis. Kreditorių susirinkimo nustatytas atlyginimo administratoriui dydis turėtų atitikti protingumo, teisingumo, sąžiningumo kriterijus (CK 1.5 straipsnio 1 dalis) ir užtikrinti tiek administratoriaus, tiek bankrutuojančios įmonės kreditorių interesų pusiausvyrą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-486/2010).

55. *Kasacinis teismas, be kita ko, yra pabrėžęs, jog, nustatant administratoriaus atlyginimą, turi būti atsižvelgiama į kriterijus, išdėstytus ĮBĮ 36 straipsnio 5 dalyje (ar bankrutuojanti ir (arba)*

bankrutavusi įmonė tęsia (vykdo) veiklą, į parduodamo įmonės turto rūšį ir jo kiekį, gautas lėšas iš parduoto įmonės turto, bankroto metu išieškotas sumas, taip pat į įmonei iškeltų bylų ir pareikštų civilinių ieškinių sudėtingumą ir skaičių). Šių kriterijų turi būti paisoma tiek nustatant, tiek keičiant administratoriaus atlyginimo dydį, į juos turi atsižvelgti teismas, nagrinėdamas ginčus dėl administratoriui paskirto atlyginimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-468/2013).

56. Šiuo atveju netiesiogiai yra ginčijamas bankroto administratoriui paskirtas atlyginimas, be kita ko, teigiant, kad šiuo atveju bankrutuojanti įmonė jokios ūkinės komercinės veiklos nevykdo, todėl nepagrįstai sudaromos prielaidos į tai atsižvelgiant nustatyti atlyginimo dydį.

57. Šiuo aspektu teisėjų kolegija pažymi, jog teismui iškėlus bankroto bylą įmonei atsiranda ĮBĮ 10 straipsnyje išvardyti padariniai. Vienas iš šio straipsnio 7 dalies 5 punkto padarinių yra tas, kad įmonė turi teisę vykdyti ūkinę komercinę veiklą, jeigu jos veiklos rezultatas mažina balanse rodomus nuostolius, ir iš šios veiklos gautas pajamas naudoti su šia veikla susijusioms išlaidoms.

58. Teisėjų kolegija pabrėžia, jog apeliacinės instancijos teismas iš bankroto administratoriaus pateiktų duomenų nustatė, kad atsakovė sudarytomis franšizės sutartimis teikia sutartyje nustatytas paslaugas ir iš šios veiklos gauna pelną. Bankroto administratorius, įvertinęs bankrutuojančios įmonės galimybes franšizės gavėjams teikti tik informacinių technologijų paslaugas ir teisės naudotis prekių ženklais paslaugas, dar iki ginčijamo kreditorių susirinkimo nutarimo priėmimo sudarė naujas franšizės sutartis su UAB „Jungtinis turto centras“, UAB „Druskų miestas“, UAB „Transmedos valda“ ir „SRL Europa group“.

59. Ginčijamu kreditorių susirinkimo nutarimu kreditoriai nutarė tęsti BUAB „Europa Group“ ūkinę komercinę veiklą ir įpareigojo bankroto administratorių pateikti teismui prašymą leisti vykdyti jau sudarytas įmonei nuosavybės teise priklausančių prekių ženklų naudojimo sutartis iki šio turto realizavimo ĮBĮ nustatyta tvarka. Bankroto administratorius kartu su 2019 m. birželio 27 d. prašymu pateikė teismui duomenis bei juos pagrindžiančius įrodymus, kokio dydžio pajamos planuojamos gauti iš tęsiamos ūkinės komercinės veiklos, kokios gali atsirasti teisinės bei ekonominės pasekmės šiuo metu nutraukus ūkinę komercinę veiklą, kokį laikotarpį planuojama tęsti ūkinę komercinę veiklą bei kokiu būdu planuojama gautas pajamas panaudoti BUAB „Europa Group“ bankroto byloje. Vilniaus apygardos teismas, įvertinęs pateiktus duomenis, 2019 m. liepos 1 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. B2-2058-864/2019 tenkino bankroto administratoriaus V. J. prašymą ir leido BUAB „Europa Group“ bankroto byloje vykdyti jau sudarytas BUAB „Europa Group“ nuosavybės teise priklausančių prekių ženklų naudojimo sutartis iki šio turto realizavimo ĮBĮ nustatyta tvarka. Šioje nutartyje teismas pabrėžė, jog BUAB „Europa Group“ ūkinės komercinės veiklos tęstinumo užtikrinimas lemia galimybę mažinti įmonės nuostolius, nepažeidžia kreditorių interesų ir iš esmės yra ekonomiškai įmonei naudingas.

60. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į minėtas aplinkybes, veiklos vykdymo specifiką, nesutinka su kasaciniame skunde nurodytais argumentais, jog ginčijamas nutarimas pažeidžia kreditorių teises, nes jame nepagrįstai yra spręsta dėl ūkinės komercinės veiklos vykdymo ir taip sudaromos sąlygos bankroto administratoriui gauti papildomą atlyginimą realiai nevykdant tokios ūkinės komercinės veiklos. Šiuo atveju, kaip matyti, BUAB „Europa Group“ nuosavybės teise priklausančių prekių ženklų naudojimo sutarčių tęsimas, lemiantis su jomis susietų įsipareigojimų vykdymą, teismo buvo vertintas kaip ūkinė komercinė veikla ir klausimas dėl tokios veiklos vykdymo yra išspręstas įsiteisėjusia teismo nutartimi.

61. Teisėjų kolegija taip pat akcentuoja, jog šį vertinimą iš dalies taip pat patvirtina ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gruodžio 28 d. nutartyje išreikšta pozicija, nurodant, kad nuomos sutarčių vykdymas teikia pajamas ir didina įmonės turtą, dėl to yra naudingas įmonei ir jos kreditoriams, nes pagerina jų galimybes gauti reikalavimų patenkinimą iš bankrutuojančios įmonės turto. Šioje byloje buvo spręsta, jog priimti nutarimai, kuriais nuspręsta tokių sutarčių netęsti, neužtikrina likusių mažesnių kreditorių teisių bei interesų, jiems siekiant patenkinti savo reikalavimus iš bankrutuojančiai įmonei priklausančio turto, taip pat neapsaugo ir bankrutuojančios įmonės interesų gauti pajamas iš bankroto procedūrų vyksmo netrikdančios ūkinės komercinės veiklos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gruodžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-606/2012). Teisėjų kolegija taip pat atkreipia dėmesį, kad ir įstatymų leidėjo aiškinamuosiuose raštuose prie bankrutuojančios įmonės ūkinės komercinės veiklos vykdymo yra priskiriama ir patalpų nuomojimo veikla (žr. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13¹, 18, 20, 21, 22, 23, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36 ir 37 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei įstatymo papildymo priedu įstatymo projekto aiškinamąjį raštą).

62. Teisėjų kolegija taip pat pabrėžia, jog skundžiamo nutarimo dalimi nebuvo spręstas bankroto administratoriaus atlyginimo dydžio nustatymo klausimas, todėl teismai pagrįstai nepasisakė dėl konkretaus bankroto administratoriaus atlyginimo nustatymo bei jo pagrįstumo atsižvelgus į aptartą bankrutuojančios įmonės veiklos vykdymo pobūdį.

63. Remdamasi aptartais motyvais, teisėjų kolegija sprendžia, jog apeliacinės instancijos teismo išvada dėl ginčijamų nutarimų nuostatų yra pagrįsta ir teisėta, padaryta tinkamai aiškinant ir taikant aktualias ĮBĮ nuostatas, todėl apeliacinės instancijos teismo nutartis paliekama nepakeista.

64. Kiti kasacinio skundo argumentai vertintini kaip neturintys reikšmės vienodos teismų praktikos formavimui ir skundžiamo procesinio sprendimo teisėtumui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

65. Pagal CPK 93 straipsnio 1 dalies, 98 straipsnio nuostatas bylinėjimosi išlaidos, tarp jų išlaidos advokato pagalbai apmokėti, atlyginamos šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jų atlyginimą priteisiant iš antrosios šalies.

66. Ieškovas prašo priteisti iš atsakovės BUAB „Europa Group“ kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, tačiau, netenkinus kasacinio skundo, šių išlaidų atlyginimas ieškovui nepriteistinas (CPK 98 straipsnio 1 dalis).

67. Atsiliepime į kasacinį skundą atsakovė prašo priteisti iš ieškovo 1452 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų rengiant atsiliepimą į kasacinį skundą. Nurodytos atsakovės kasaciniame teisme patirtos bylinėjimosi išlaidos neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 8.14 papunktyje nustatyto dydžio, todėl priteistinas jų atlyginimas (CPK 98 straipsnio 1 dalis).

68. Kasacinis teismas patyrė 21,90 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. birželio 1 d. pažyma). Netenkinus kasacinio skundo, šių išlaidų atlyginimas priteistinas iš kreditoriaus R. B. (CPK 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. lapkričio 28 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti atsakovei bankrutavusiai uždarajai akcinei bendrovei „Europa Group“ (j. a. k. 124666595) iš kreditoriaus R. B. (a. k. (duomenys neskelbtini) 1452 (viena tūkstantį keturis šimtus penkiasdešimt du) Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo.

Priteisti iš kreditoriaus R. B. (a. k. (duomenys neskelbtini) 21,90 Eur (dvidešimt vieną Eur 90 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Ši valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukaviniene

Janina Januškienė

Vincas Verseckas

</div